

סיכומי הדף - הידומי

רבי יהושע בן קרח אומר: כל הלומד תורה זאינו חוזר עליה - דומה לאדם שזורע ואינו קוצר. פנחסין צ"ט

מסכת ברכות נט - סד

דף נט

כוכבי עש: ו"א שהיא כזב טלה, וי"א שהיא כראש עגלה, והקב"ה נטל ב' כוכבים מעש וסתם עימם 'כימה', (כי נטל ממנו שנים להביא מבול, ולא היה אפשר להחזירם, דאין הבור מתמלא בחולייתו).

איך מגיע רעידת אדמה?

ו"א מרעש הדמעות של הקב"ה הנופלות בים כשהוא זוכר צער בניו, וי"א מרעש סיפוק הכפיים שלו מתוך כעס, וי"א מאנחה של הקב"ה, וי"א מבעיטתו ברקיע, וי"א מדחיקת רגליו על הארץ,

איך מגיעים הרעמים?

ו"א עננים מתחככים, מתגלגלים, וי"א שופכים מים זה לזה, וי"א ברק ששובר את הברד שבענו, (וכן מסתבר), וי"א רוח שנושב בתוך החלל של העננו, והם נבראו לפשוט עקמומית שבלב.

רוחות הם 'רוח סערה', ואינו מגיע בלילה אא"כ התחיל ביום, ואינו מחזיק יותר מב' שעות אא"כ הפסיק באמצע,

חילוקי עננים...

ענן יחיד, לבן, ירוק, ואלו שהולכים ממערב לדרום, ואותם שעולים אחד מול חברתה, אם הגיעו ביום, הם קשים ויש לבקש עליהם רחמים, **וענן בוקר** אם הם מעובים הם סימן לגשם רב, ואם לאו אינם כלום,

הרואה את הקשת בענן צריך ו"א שיפול על פניו, וי"א שלא [מחזי שמשתחוה לו], אבל מברך עליו, ו"א זוכר הברית ו"א נאמן בבריתו וקיים במאמרו, ואנו אומרים שניהם,

מה מברכים על ההרים ועל הגבעות, וכדו', ועל ברקים ורעמים וכדו'?
לאביי: על כולם אומר, עושה מעשה בראשית, ושכחו וגבורתו מלא עולם,

עיוני הדף

מה מברך על רעמים וברקים?

שי' רש"י והראב"ד: דלפי רבא מברך שניהם על כל המבוארים במשנה, **שי' הר"ף** והרמב"ם והתוס': דמברך אחת מהם, איזו שירצה, וכ"פ השו"ע ס' רכז ס"א, **וכתב הבאר** היטב דמש"כ המחבר שאם ירצה יברך שכחו וגבורתו מלא עולם, היינו רק על הרעמים, **ותמה** עליו בשעה צ"ס"ז דודאי מדינא יכול לברך את אחת משתי הברכות גם על הברקים, אך כותב במ"ב שכן הוא מנהג העולם לברך על הרעמים שכחו וגבורתו וכו', כי באמת הם נשמעים למרחוק וניכר בזה כוח בוראם, ועל הברקים עושה מעשה בראשית, והוסיף דלפ"ז אם שמע שניהם כאחד עדיף שיברך על שניהם עושה מעשה בראשית,

מתי מברכים הטוב והמטיב, שהחיינו, ומודים אנחנו לך על הגשמים?

בגמ' מסקינן דתלוי אי אית ליה ארעא בשותפות או לא, **שי' הרא"ש** שהכוונה שאם יש לו קרקע ובזה הוא שותף עם שכניו שיש להם ג"כ קרקע, אזי מברכים הטוב והמטיב שהטובה מתחלקת לכולם, אבל אם אין לו קרקע בכלל אזי מברך רק מודים אנחנו לך, (ושהחיינו מברך רק כשהוא קונה לעצמו דבר חדש שאין לאחרים הנאה בו, **שי' הר"ף**, שכוונת הגמ' שאם יש לו קרקע עם שותף עימו, (ומסיק המ"ב שאשתו ובניו נחשבים שותפים) אזי מברך הטוב והמטיב, ואם יש לו קרקע בלי שותף, מברך שהחיינו דומיא כשקנה בית חדש, ואם אין לו קרקע אז מברך מודים אנחנו לך וכו',

דבר העורך
ברכת המזון מקוצרת מפני המלעיגים....

שאלה. יהודי העוסק בקירוב רחוקים נדרש לשאלה מחזור בתשובה שאינו זוכר את ברכת המזון בעל פה, ומאידיך כיון שעובד במקום שאינו דתי והעובדים לועגים עליו כשהוא מברך ברכת המזון מתוך סידור, האם כדאי ללמוד נוסח ברכת המזון מקוצרת או שמא כדאי ללמוד רק את נוסח הברכה ראשונה 'ברכת הזן'?

יסוד דין ברכה מקוצרת מבואר בברכות דף נו ע"א שפועלים מקצרים בברכת המזון ואמנם בזמן הזה מברכים כל ה' ברכות כמבואר בשו"ע (סימן קצא ס"ב) דאין בעה"ב מקפיד, אולם שעת הדחק שאני כמובא בשו"ע הרב (סימן קפז ס"ד) דבשעת הדחק יכול לקצר בברכה. ויעויין את נוסח ברכת המזון המקוצר המובא במג"א (סימן קצב סק"א), ומסתבר דיכול לקצר גם בברכה ראשונה, דהרי כתב הטור (סימן קפז) דאפילו אם לא אמר ברכת הזן ואומר במקומה בריך רחמנא מלכא מריה דהאי פיתא יצא ידי ברכת הזן, עיין שם בב"י בתנאי שיפתח ויחתום (ברוך)

תשובה. עדיף ללמוד את הברכה הראשונה בשלמותה, שזו עיקר הברכה האמיתית ואח"כ במשך הזמן ילמד את שאר הברכות. אבל יעודדו ויחזקו ללמוד גם את הסעיף הראשון בשו"ע ו'לא יבוש מפני המלעיגים' ויבוא לעבודה עם ברכו, ויתברך מפי עליון.

יש לשאול אם יברך רק ברכה ראשונה מה יהא עם 'ברית ותורה' ואינן בברכות דף מט ע"א כל שלא אמר ברית ותורה לא יצא ידי חובתו?

ויל': וכל לסמוך על הראשונים שהזכרת 'ברית ותורה' היא רק מדרבנן, אבל בדיעבד יוצא ידי חובת הדאורייתא. יעויין ביאור הלכה (סימן קפז ס"ג ד"ה מחזירין) שהביא מחלוקת ראשונים בנידון. ויעויין חזון איש (א"ח סימן כח סק"ז) שהוכיח מנוסח ברכת מעין שלוש שאין בה 'ברית ותורה' ויש ראשונים דס"ל שהיא ברכה דאורייתא, וע"כ ש'ברית ותורה' אינן דאורייתא.

מתוך הספר 'חשוקי חמד'

החידוץ
האיך משכח"ל סוכה הבנויה כהלכתה שהיא פסולה?

תשובה לחידון שעבר: איתא בשו"ע של נס של צדיקים שקידשו את ה' ברבים (כמו חנניה מישאל ועזריה) מברכים עליהם כל

והוסיף הרשב"א דאם שמע בשורת הגשמים, י"ל שמברך ג"כ כנ"ל שאם יש לו שדה בשותפות מברך, הטוב והמטיב כדרך שמברך על הבשורות הטובות, ואם אין לו שותף מברך שהיינו, ואם אין לו שדה כלל נחלקו האחרונים אם יברך מודים אנחנו לך על השמיעה, ומסיק המ"ב דסב"ל,

ועי' ב"י שהביא בשם כמה ראשונים שכהיום אין נוהגים לברך ברכה זו, כיון שאנו רגילין בגשמים תדירים, ואין אנו שמחים על ירידתם במיוחד, ע"ש, וכן הרמ"א,

ובשו"ע ס' רכא' ס"ב פסק כהרי"ף לברך (אך התנה שיברכו רק אם היה צער מחמת עצירת הגשמים, (וברמב"ם כ' שירדו הרבה גשמים ועיי'ן), **והרמ"א** הביא את דברי הרשב"א,

מה הם התנאים המובאים באחרונים אודות ברכת הטוב והטיב על שינוי יין?

על יין ולא על מיץ ענבים (אחרונים), באצמע סעודת פת (רש"י כאן, אכן ברמ"א משמע שאפי' בסעודה מברכים),

כשיש אורחים שיכול ליהנות מהיין כפי רצונם (שו"ע ס"ד) ששה כבר רביעיית, הוא והמסובים (כה"ח סק"י), (ויתכן דזה, כשאינו בסעודה דווקא),

היין השני לא היה בבית כשבירך על הראשון, (ובמרתף מהני), (מ"ב סק"ד, ובשו"ע ס"ג לא משמע כן),

היין הראשון עדיין על השולחן (מ"ב סק"ג, אבל הרמ"א בשם ב"י לא פסק כן)

היין השני משובח יותר, (רש"י רמב"ם, אבל השו"ע לא פסק כן בס"ב),

שי' התה"ד שהיינו רק אם לא ששה מהיין השני תוך ל' יום (ונדחו דבריו מהלכה),

יש ביין השני כדי שתיה, לכהפ"ח לשני מסובים,

על מה נתקנה ברכת המפיל?

בביה"ל ס' רלט' כ' שאם מסתפק שמה לא ירדם אין כדאי לברך זו, ועוד כ' במ"ב סק"ד דיש להיזהר לא להפסיק אפי' לברך אפי' מים, אחר שכבר בירך ברכת המפיל, והוא ע"פ שי' הסדר היום דס"ל שברכת המפיל נתקנה על השינה והוי כעין ברכת הנהנין ולכן אין להפסיק בדיבור בין הברכה לשינה, וכן אם לא ירדם לא יברך, ועפ"ז כ' הבא"ח (פ' פקודי אות יב) שיש שנהגו שלא לברך את הברכה בשם ומלכות, כי חוששים שלא ירדו או שיצטרכו להפסיק בדבר מה, **אכן הרבה** אחרונים (חיי"א, א"ר, ביאור הגר"א ועוד) חולקים וס"ל דברכת המפיל היא ברכת השבח, וא"כ אפי' שלא נרדם בסוף אין ברכתו לבטלה, וכמו בברכות השחר, אכן אם אינו הולך לישון כלל גם הם מודים שלא יברך, שהרי בברכתו הוא אומר המפיל חבלי שינה, ועפ"ז כ' הפוס' להקל לברך או להתפלל גם אחר שבירך ברכת המפיל.

מה גדר חיוב בברכת השחר?

יש בזה כמה שיטות בראשונים...

מהרא"ש משמע שאותם הברכות שהם להנאתו כגון מליש ערומים, ועוטר ישראל, וכו', לא יברכם אא"כ נתחייב בהם (אבל אם לא התלבש לא יברך), והטור הבין מדבריו שברכת רוקע הארץ וברכת המכין מצעדי גבר שהם על סידור העולם כמו הנותן לשכוי, מברכים אותם אפי' שלא נתחייב בהם,

הכלבו (סי' א) כתב שפשט המנהג שמברכים אפילו ברכות שהם על הנאותיו, אע"פ שלא נתחייב בהם, וכן הר"ן והרמב"ן, וכן הרמ"א,

שי' הרמב"ם שלא לברך שום ברכה אא"כ נתחייב בהם, וכן השו"ע ס' מו' ס"ח, וכן היא שי' הגר"א, וכהיום מנהג העולם לברך כל הברכות אפי' שלא נתחייבו בהם, וכן הוא ע"פ הקבלה כמו שהביא הכה"ח, (אכן לדעת האר"י והגר"א, אם ביום שכולם אסורים בנעילת הסנדל, אין לברך שעשה לי כל צרכי, דאין מברכים על

לרבא: על ההרים וכדו' אומר רק מעשה בראשית, ועל הברקים וכדו', שניהם (רש"י).

על רקיע בטהרתה ע"י שרוח צפונית העננים שהביאו גשם כל הלילה, (וי"א שמים שחרב ביה"ק אין כזאת מציאות), **ועל** החמה בתקופתה, כל כ"ח שנים שעולה עם מזל טלה שבתאי, ובו בזמן מתחלת תקופת ניסן, (כביום תלייתו), **וכן** על הלבנה בגבורתה, וכוכבים במסילותם ומזלות כסדרן, **אומר** ברוך עושה בראשית.

על הימים ונהרות (כשלא נשתנו מתחילת ברייתם), וכדו', מברך מעשה בראשית, **ועל** הים הגדול כשרואה אותה אחר ל' יום, לר"י מברך ברוך שעשה את הים הגדול.

חדקל - ע"ש שממיו חדין וקלין.

פרת - ע"ש שממיו פריץ ורביץ. והשותם נהיה חריץ.

על בשורות טובות אומר הטוב והמטיב, כשיש הטבה לכמה ב"א, **כגון** שילדה אשתו, שהיא גם נהנית, **וכן** שותה יין משובח מן הראשון, מברך כשיש בני חבורה שנהנים איתו.

על הגשמים, **לל"ק:** תלוי אם הם רבים - הטוב והמטיב, ואם הם מועטים - מודים אנחנו על כל טיפה, ברוך אל ההודאות ורוב ההודאות.

לל"ב תלוי אם יש לו קרקע - הטוב והטיב (כי הטובה היא גם לחבירו), ואם אין לו קרקע מודים אנחנו וכו'.

דף ס

מתי מברכים על קניית דבר המשמח?

לל"ק: לר"ה רק אם אין לו כלל את החפץ הזה,

לריו"ח רק אם לא קנה כבר, אבל יש לו מירושה מברך,

לל"ב: לר"ה: כמו ריו"ח הנ"ל,

לריו"ח: אפי' כשכבר קנה פ"א,

מברך על הרעה דייני האמת' גם אם עתיד לצאת ממנה טובה,

מברך על הטובה 'הטוב והמטיב', גם אם עתיד לצאת ממנה רעה.

האם ומתי אפשר לבקש שיהיה העובר זכר?

לת' א': לא, (ולאה ששאלה כן על דינה היה מעשה נסים),

לת' ב': תוך מ' יום מותר, (על הצד שהבעל והאשה הזריעו כאחד).

מה יש לבקש על 'עובר'?

ג' ימים הראשונים - שלא יסריח, מג' ועד מ' - שיהא זכר, (כנ"ל),

ממ' יום ועד ג' חדשים - שלא יהא סנדל, מג' חדשים ועד ו' - שלא יהא נפל,

מו' ועד ט' חדשים - שיצא בשלום.

משמועה רעה לא יירא, [מי ש...] נכון לבו בטח בה'.

החוטא יש לו לפחד, האל"ה יש לפחד רק על שכחת דברי תורה, (אשרי אדם מפחד תמיד)

מה מברך הנכנס לדרך?

לת"ק: בכניסתו מתפלל שיכנס בשלום, וביציאתו שיצא בשלום,

לבן עזאי: מוסיף עוד אחת בכניסתו להודות שנכנס בשלום, ועוד אחת ביציאתו שיצא בשלום, (ונח' אי מתפלל על כרך שדנין והורגים בו, מחשש שמא יתחייב, ולא יהיה לו מליץ)

הנכנס לבית המרחץ מתפלל שלא יארע דבר קלקלה ועון - (ואין לומר 'תהא מיתתי כפרה לכל עונותי' [שאינן לפתוח פה לשטן]). **וביציאתו** מודה לה' שהציל אותו מן האור.

הנכנס להקיז דם מתפלל שיהא עסק זה לרפואה (ולא יאמר שאין דרכן של בני אדם לרפאות, כי הרי נתנה הרשות לרופא לרפאות, ברוך רופא חינום,

הנכנס לבית הכסא, אומר התכבדו מכובדים וכו' ולא יאמר הרפו ממני אלא שמרוני, [שלא יעזבוהו] **וביציאתו** אומר: ברוך אשר יצר את האדם וכו', **ובחתימה:** י"א

רופא חולים. וי"א רופא כל בשר. וי"א מפליא לעשות, הלכך אומרים רופא כל בשר ומפליא לעשות.

הנכנס לישן על מטתו אומר פרשה א' שבק"ש, וברכת המפיל. **כשמתעורר** אומר: אלהי נשמה,

סדר ברכות השחר:

שומע קול תרנגול - ברוך אשר נתן לשכוי בינה,

פותח עיניו - ברוך פוקח עורים.

מתיישב - ברוך מתיר אסורים.

מתלבש - ברוך מלביש ערומים.

מזדקף - ברוך זוקף כפופים.

נעמד על הקרקע - ברוך רוקע הארץ על המים.

מתהלך - ברוך המכין מצעדי גבר.

נועל את מנעליו - ברוך שעשה לי כל צרכי.

חוגר חגורתו - ברוך אוזר ישראל בגבורה.

לובש סודר על ראשו - ברוך עוטר ישראל בתפארה.

מתעטף בציצית - ברוך להתעטף בציצית.

מניח תפילין של יד - ברוך להניח תפילין, ועל של ראש ברוך על מצות תפילין.

נוטל ידיו - ברוך על נטילת ידים.

רוחץ פניו - ברוך המעביר חבלי שינה מעיני, ויה"ר שתרגילני בתורתך וכו', והותם ברוך גומל חסדים טובים לעמו ישראל.

חייב לברך על הרעה בדעת שלמה ובנפש חפצה, כדרך שמברך בשמחה על הטובה, [חסד ומפשט אשירה, בה' ובאלוקים אהלל, בכוס ישועות ועל צרה ויגון בשם ה' אקרא, ה' נתן ולקח יהי שם ה']

לעולם יהא רגיל לומר כל דעביד רחמנא לטב עביד. (כעובדא דר"ע)

דף סא

לעולם יהיו דבריו של אדם מועטין לפני הקדוש ברוך הוא,

ביאור הפסוקים אודות בריאת האשה.

וייצר - האדם נתון במצב של אוי לי מיצרי אוי לי מיוצרי \ האדם נברא עם ב' פרצופים.

ויבן ה' אלהים את הצלע, (י"א פרצוף (מאחורה), וי"א זנב, (ולהאי מ"ד עלה במשבה לברוא שתיים ולא ברא אלא אחד)), **ויסגור** בשר תחתונה (למ"ד פרצוף כפשוטו, ולמ"ד זנב מקום חתך), **ויבן** אותה, (למ"ד זנב כפשוטו, ולמ"ד קלע את שערה, או שבנאה כאוצר שתוכל לקבל את הולד).

אסור ללכת בשוק אחרי ארי \ אשה \ ע"ז \ בהכנ"ס בזמן שהציבור מתפללים, (והוא לא רץ ולא נושא משא, ולא רוכב על החמור ואין פתח אחר ואין לו תפילין בראשו). **יצר הרע** דומה לזכוב, ויושב בין שני מפתחי הלב, וי"א שדומה לחיטה הוא דומה,

מערכת הגוף:

כליה ימין מייעצת לטובה, ושל שמאל לרעה, לב מבין, לשון מחתך, פה גומר, ושט מכניס ומוציא כל מיני מאכל, קנה מוציא קול, ריאה שואבת כל מיני משקין, כבד כועס, מרה זורקת בו טפה ומניחתו מכעסו, טחול שוחק, קרקבן טוחן, קיבה מרדימה, חוטם מעיר. (ואם נתהפך הוא סכנה, וכן אם שניהם מעירים ושניהם מרדימים הוא מת מיד),

צדיקים יצר טוב שופטן, רשעים - יצר רע שופטן, בינונים - זה וזה שופטן, **העוה"ז** הוא לרשעים גמורים, והעוה"ב לצדיקים גמורים, (כי רק אלה נהנים כאן), **צריך** למסור נפשו או כל ממונו בשביל אהבת ה' (שלא לעבוד ע"ז), ור"ע מסר נפשו ללמד תורה ברבים, ונהרג על קידוש ה' בהיותו גומר פסוק א' שבק"ש, **אין** להקהל ראשו נגד הר הבית, מן הצופים ולפנים, וברואה, ובשאיין גדר, ובזמן שבת המקדש קיים.

כיצד נפנים?

לת"ק: ביהודה: נפנה צפון ודרום, ובגליל מזרח ומערב.

לרבי יוסי: רק כשרואה את ירושלים, ובית המקדש קיים אסור,

לחכמים: ביהודה וגליל כת"ק, אבל רק נגד ירושלים,

ולר"ע: אף בחו"ל אסור להתפנות כנגד ירושלים,

מה יסוד החיוב נטילת ידיים בבוקר?

הרא"ש כ' דהיינו משום שידיים עסקניות ובודאי נטמאו לתפילה, **הרשב"א** כ' דהיינו משום שהוא נעשה בבוקר בריאה חשה וצריך להודות ע"ז,

ויש עוד טעם שצריך להעביר את הרוח השורה על ידיו, (אך משום טעם זה לבד לא היו מברכים),

ונ"מ בין הטעמים: א. אם היה ניעור כל הלילה, דלהרשב"א שתיקנו להודות על היותו בריאה חדשה, אף שהוא לא נעשה בריאה חדשה מ"מ לא פלוג רבנן, ולטעם הרא"ש כיון שלא ישן לא היו ידיו עסקניות והם על חזקתן, ול"צ נטילה,

וכן להעברת הרוח רע יש ספק אם הוא בא ע"י הלילה או ע"י השינה, (ועקב ספק זה יש ליטול גם אם ישן ביום, שו"ע סט"ו, או אם נטל באמתע הלילה אי צריך לחזור וליטול בבוקר),

ועוד נ"מ אם עשה צרכיו לפני תפילת מנחה, דלהרא"ש צריך לברך כיון שידיו מטופנות לתפילה, ולטעם הרשב"א א"צ לברך דלא נתקנה ברכה זו אלא בבוקר,

וכיון שלהלכה אנו חוששים לב' הטעמים לא יברך בב' גוונא הנ"ל, וכ"ה בשו"ע ס' ד' סי"ג, ועי' בטור,

ועוד נ"מ אם קם מוקדם ונוטל ידיו, ועד שילך להתפלל יעשה צרכיו ויטול ידיו שוב איזו נטילה היא עיקר, דלהרא"ש הנטילה השניה היא עיקר, כי היא סמוכה לתפילה, ולטעם הרשב"א העיקר היא הנטילה הראשונה כי היא סמוכה לקימתו מן המיטה, ועי' ביה"ל ריש ס' ד' שכ' בשם החי"א שלא יברך אלא על הנטילה השניה, (וכד' הרא"ש), אך הוא נוטה שהעיקר כהרשב"א ולא יברך על הנטילה השניה,

באיזה יד האיטר צריך לקנח?

לכאורה הוא לתוי לפי הטעמים שנאמרו, דלטעם הא' שהתורה ניתנה בימין, א"כ גם איטר יקנח בשמאל כל אדם, וכ"פ הט"ז, אכן המ"ב ע"פ המ"א פסק שאיטר יקנח בשמאל ידיה דהא כל התנאים שהביאה הגמ' בברייתא לא הזכירו את הטעם של רבא, ומשמע שאין הלכה כמותו, אלא כהטעמים האחרים שנאמרו.

האם מותר לכתחילה לעשות קפנדריא כשנכנס לצורך מצוה או להתפלל?

בגמ' מגילה כז: איתא שאמר ראב"ש שמימי לא עשיתי בהכנ"ס קפנדריא, **ותמהו** הראשונים דהרי הוא דבר איסור ומאי ריבותיה דראב"ש, **ותי' בפסקי התוס'**, דאף שהתירו בגמ' לעשות קפנדריא היכא שהיה שם שביל מעיקרא מ"מ אי"ז ממידת חסידות לעבור, וזה היה ריבותיה דראב"ש, ובזה תי' הכס"מ (תפילה יא- ח') הא דלא הביא הרמב"ם הלכה זו, **אכן** הרמב"ם כן כתב שאם נכנס להתפלל שמותר לעשותו קפנדריא, כי זה באמת מותר אפי' לכתחילה (כי הוא נלמד מקרא דהכי הוו עבדי במקדש),

מה המקור שאסור לדבר בבית הכסא?

בגמ' מסופר שרב ספרא אמר לרבי אבא לשיכול להיכנס לבית הכסא והוכיחו על כך רבי אבא שלא היה לו לדבר, כ"פ רש"י, **ויש** בדבר ב' טעמים, י"א שהטעם הוא משום צניעות, (שו"ע הרב), (ולפי הטעם הזה י"ל שאם לא שומעים אותו בחוץ אין איסור), **והכה"ח** ס' ג' סק"ו הביא בשם האר"י שיש שד שיכול להזיק למי שמדבר בבית הכסא, (ויש שכ' עפ"ז שכהיום שבתי כסא דידן נמצאים בבתיים, וגם הם נקיים אין השד הנ"ל שורה שם, ולכן כ' להקל גם לענין הדיבור, עי' יבי"א ח"א ס' א'),

אכן יש ראשונים (ריטב"א, ועי' ביאור הגר"א), שלמדו שתוכחת רבי אבא היתה ע"ז שאמר לא להיכנס ואי"ז מדרכי הצניעות שיכנסו שתיים לבית הכסא, ולפ"ז אין מקום לאיסור דיבור,

לאיזה כיוון צריכים להתפנות היום בחו"ל?

יש בזה מחלוקת רש"י והרמב"ם.

שי' רש"י שכל האיסור הוא משום שמגלה את פירועו נגד ביה"ק, ולכן אם הוא בעיר שבצפון או בדרום המקדש, לא יפנה צפון דרום, אלא מזרח ומערב, ואם הוא בעיר שהיא במזרח או מערב המקדש, לא יפנה מזרח ומערב אלא צפון דרום,

שי' הרמב"ם שלעולם לא יפנה אלא צפון דרום, וביאר הב"י ע"פ הירושלמי שטעם האיסור הוא לא משום ביה"ק, אלא משום שכינה, וכיון ששיכנה במערב, לכן לעולם אסור לגלות פירועו מזרח מערב, וכ"פ השו"ע ס' ג' ס"ה,

עוד נחלקו הראשונים אם כשי מחיצות מותר לגלות פירועו או לא, **דשי' הרא"ש** והמהרי"א שמוותר, וכ"פ השו"ע שם, **אכן שי' הרמב"ם** שלא לחלק בזה ואפי' כשי' מחיצות לעולם אסור ללהגלות מזרח מערב, (ועי' כה"ח שהביא שיש שחששו לשי' הרמב"ם בזה).

בשעת המכניסין - פור, בשעת המפזרים - כנס. אם התורה חביבה פורה, וא"ל כנס,

מצאת סחורה בזול, קנה אותה,

חכם אל יורה אלא במקום שאין חכם כמותו, אבל יש אפי' שווה לו אל יורה,

בכל דרכיך דעהו והוא יישר ארחתיך, ואפילו לעבור על ד"ת כשיש הוראת שעה- וזהו גופיה תורה,

לעולם ילמד אדם את בנו אומנות נקיה וקלה. כגון מחטא דתלמיאות.

לעולם אל ירבה אדם רעים בתוך ביתו, [בסוף יריב עימן] ולא ימנה אדם אפטרופוס בתוך ביתו, [חשש עריות].

כל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין, (סמיכות הפרשיות)

כל שיש לו תרומות ומעשרות, ואינו נותן לכהן, סופו שאשתו סוטה, ושנצרך למעשר עני, (סמיכות הפרשיות), אבל אם נתן - מתעשר,

כל המשתף שם שמים בצערו - כופלין לו פרנסתו, וי"א שהיא מעופפת לו כצפור, כל המרפה עצמו מדברי תורה או אפילו מצוה אחת - אין בו כח לעמוד ביום צרה, **אסור** לעבר שנים בחו"ל אלא לר"ע שלא הניח כמותו בא"י, [כי מציון תצא תורה] **ת"ח** שהולכים מעיר לעיר, ללמוד תורה - נקראים מבקש ה',

אמר לו הקב"ה למשה: אני ואתה נסביר פנים בהלכה. א"ד: כשם שאני הסברתי לך פנים - כך אתה הסבר פנים לישראל, וכן החזר אהלך למקומו, וא"ל יהושע יקח מקומך,

הסכת ושמע ישראל היום הזה נהיית לעם - חביבה תורה על לומדיה בכל יום כיום שנתנה מהר סיני \ עשו כתות כתות ועסקו בתורה \ כתתו עצמכם על דברי תורה \ הס ואח"כ כתת. (ילמד ואח"כ יגה).

כל תלמיד שכועס עליו רבו פעם ראשונה ושותק - זוכה להבחין בין דם טמא לדם טהור. פעם שניה, מבחין בין דיני ממונות לדיני נפשות.

המארח תלמיד חכם בתוך ביתו, ראוי להכיר לו טובה [משאול שלא הרג את בני יתרו, וכן המצריים אין לתעבם בגלל שקיבלו את בני], **וכן** הוא מתברך מאת ה' [כמו עובד שנתברך שכלותיה ילד ששה בכרס אחד]

כל הדוחק את השעה - שעה דוחקתו, וכל הנדחה מפני השעה - שעה נדחת מפניו. **יעקב** שכל הבנים שלו וטרח בגידולם, הוא יבקש עליהם רחמים.

כל הנהנה מסעודה שתלמיד חכם שרוי בתוכה כאילו נהנה מזיו שכינה, **הנפטר** מחברו אל יאמר לו לך בשלום, אלא לך לשלום, והפוך לנפטר מן המת.

היוצא מבית הכנסת ונכנס לבית המדרש ועוסק בתורה - זוכה ומקבל פני שכינה, **ת"ח** אין להם מנוחה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא.

ת"ח מרבים שלום בעולם,

דף סב

הנהגות בית הכסא:

אין נפרעין מעומד,

אין מקנחין ביד ימין, [התורה ניתנה בימין \ ימין קרובה לפה \ שקושר בה תפילין \ מראה בה טעמי תורה \ אוכל בה \ כותב בה \ מראה בה טעמי תורה] **תנאים** ואמוראים למדו מרבם **עד** הנהגות בית הכסא ותשמיש המיטה.

הצנוע (והשותק) בבית הכסא נצול: מן הנחשים, ומן העקרבים, ומן המזיקין. וי"א אף הלומותיו מיושבים עליו. **וכן** יש להרעיש ע"י ד"א כדי להינצל ממזיקים בבית הכסא.

כמה צריך להתרחק מב"א כדי להתפנות?

אם הוא אחורי הגדר: י"א נפנה מיד, וי"א עד שאין חבירו שומע מתעטש,

אם הוא בבקעה: י"א כל זמן שאין חבירו שומע שמתעטש, וי"א שאין חבירו רואה את פירועו, **ובטהרות** לכו"ע הקילו שנפנה אחורי הגדר מיד,

אין קורין צנוע - אלא למי שצנוע בבית הכסא, שמתכסה בלילה כביום, (אבל בלילה ל"צ להתרחק כמו ביום),

כשם שנפרעין מן המתים - כך נפרעין מן הספדנין המגזימים, ומן העונין אחריהן.

צריך לשמש בקיסם, (לפתוח את נקב) לפני שיושב להתפנות, כדי שלא יקבל כשפים,

אין לשכב על הקרקע, [שמא יצטנן] ואין לשבת על הקורה, [שמא יפול]

שינה, ולהתפנות, בעמוד השחר הוא טוב לגוף,

יש לאכול מיד כשירעב, ולשתות מיד כשיצמא, ולהפנות מיד כשיתאוהב,

דוד לא הרג את שאול, עקב הצניעות היתרה שהיתה בו בשעה שהטיל מים,

כל המבזה את הבגדים (דוד שקרע את בגד שאול) סוף אינו נהנה מהם (לעת זקנותו לא יחם לו),

דוד קרא לה' 'מסית' ובגלל זה נענש שגלגלו לו, שמנה את ישראל בלי לקחת מהם כופר, וירדה מגיפה עליהם, (שנתמשכה מעלות השחר עד זמן זריקת דם התמיד, וי"א עד חצות), וכן **'ראה'** ה' וינחם, (ולא שלח המגיפה על ירושלים), רק הרג את אבישי בן צרויה במקום זה, **ומה** 'ראה'? י"א יעקב אבינו, וי"א אפרו של יצחק, וי"א כסף כיפורים, וי"א בית המקדש, (וכן מסתבר, כי נקרא 'ראה').

מתי אסור לקצר דרכו דרך בהכנ"ס ומתי מותר?

אסור לקצר דרכו, דרך הבהכנ"ס, אא"כ נכנס ע"ד שלא לקצר, או שהיה שם שביל לפני כן, וכן אם נכנס שם להתפלל,

רקיקה בזה"ז אסורה, בהר הבית, ק"ו ממנעל או משק, שאסור, ורקיקה בבית הכנסת, מותר, אף שקפנדריא אסור, [כבביתו]

כשחותמים כל ברכה וברכה במקדש עונים ברוך שם כבוד וכו', ולא אמן, [קומו ברכו את ה' אלהיכם מן העולם עד העולם וגו' על כל ברכה ותהלה].

התקינו שיהא אדם שואל בשלום חברו בשם [כמו בועז, והמלאך לגעון].

דרשת הפסוק עת לעשות לה'...

עת לעשות לה' המשפט לרשעים, משום שהפרו תורתך.

הפרו תורתך - משום עת לעשות לה', לעשות גדר וסייג ולכבוד ה',

ניתן לקבל את הסיכומים ישר לדואר אלקטרוני, ולכך יש לשלוח מייל לדואר: sikum7daf@gmail.com

כמו כן החפץ להנציח את העלון לעילוי נשמת או לרפואה שלימה או לכל הצלחה, יפנה למספר 0542368882